

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ
Приредувачи:
проф. д-р Вера Стојчевска – Антиќ и Свето Стаменов

Издавач:
Општина Струмица

За издавачот:
Констадин Костадинов, градоначалник

Уредник на изданието:
Ана Витанова – Рингачева

Рецензенти:
проф. д-р Људмил Спасов
проф. д-р Димитар Пандев

Компјутерска подготовка и техничко уредување:
Свето Стаменов

Насловна страница:
Ристе Шурбевски

Печат:
Студентски сервис - Скопје

©Sveto Stamenov, Vera Stojcevska - Antic 2021.

Сите права на ова издание се заштитени со закон. Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или во електронски медиуми или за друг вид јавна употреба или изведба без претходна согласност на издавачот или на авторот.

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ

Приредувачи:
проф. д-р Вера Стојчевска - Антиќ и Свето
Стаменов

Струмица
2021

***По повод стогодишнината од раѓањето
на Блаже Конески
(1921 - 2021)***

СОДРЖИНА

⇒ Реч на уредникот (Ана Витанова – Рингачева)	19
⇒ Предговор	21
⇒ Свето Стаменов – Атанас Вангелов: – Синтеза на македонскиот дух	29
⇒ Андреј Стојковски: – Бескрајноста на едно течење	42
⇒ Људмил Спасов: – Беседа за Блаже Конески во 21 век	46
⇒ Влада Урошевиќ: Исправен пред походот на злото	50
⇒ Иван Доровски: Блаже Конески и Јозеф Добровски	58
⇒ Ана Витанова – Рингачева: – За недостигот и недостижното	73
⇒ Алла Шешкен: – Блаже Конескиј в диалогe с русској классикoј	82
⇒ Лилјана Макаријоска: – Историјата на македонскиот јазик во научниот опус на Блаже Конески	92
⇒ Вера Стојчевска – Антиќ: – Секогаш со самоосознаен одговор	115
⇒ Димитар Пандев: – Говорењето своја песна како чин на комуникација	125
⇒ Венко Андоновски: – Зошто најубавите песни на Конески се „долги“	130
⇒ Радомир Ивановиќ: – О теорији спонтаности и сложеној једноставности лирских	

минијатура Блажа Конеског	140
⇒ Цане Андреевски:	
–Разговори со Конески – XI	163
⇒ Веле Смилевски:	
–Послание за животот и поезијата	172
⇒ Владимир Мартиновски:	
–Дијалогот на Блаже Конески со средновековниот фреско- пис	183
⇒ Јасмина Мојсиева – Гушева:	
–За некои допирни точки во поетиките на Андриќ и Конес- ки.	191
⇒ Ана Мартиновска:	
–Конески како собирач и публикувач на народното твореш- тво	204
⇒ Емилија Црвенковска:	
–Блаже Конески за Добромировото евангелие	223
⇒ Искра Пановска – Димкова:	
–Фонетско – фонолошки изразни средства во поезијата на Блаже Конески	235
⇒ Лидија Тантуровска:	
–Песната „Караорман“ од Блаже Конески	241
⇒ Namita Subiotto:	
–Kraljevič Marko v makedonski poeziji: od epskega junaka do lirskega subjekta.....	251
⇒ Иван Котев	
–Во светот на цветот.....	260
⇒ Васил Тоциновски:	
–Песните со посвети од Блаже Конески	281
⇒ Трајан Гоцевски:	
–Блаже Конески до Македонците.....	298
⇒ Марија Иванова:	
–„Јазикот е нашата единствена и неподелена татковина” 310	
⇒ Milan Jazbec:	
–Blaže Koneski - trajen in temeljen akademski in državniški pečat.....	317
⇒ Стефан Марковски:	
–Науката и поетската еволуција на Конески	325

⇨ Славчо Ковилоски:	
– Запис за Блаже Конески	335
⇨ Ана Витанова – Рингачева:	
– Лечебна е моќта на блажената Блажева поезија	339
⇨ Марија Пандева:	
– Инхоативноста во прозата на Блаже Конески наспроти него– вата поезија	353
⇨ Весна Мојсова – Чепишевска:	
– Архитекстуалноста и интертекстуалноста во дијалогот на П. Зографски, Б. Конески и руската литературно – јазична научна и кул– турна мисла	382
⇨ Сузана Мицева:	
– Сезона на песната. Времето во поезијата на Блаже Конес– ки	392
⇨ Људмил Спасов:	
– Улогата на фреската „Седмочисленици“ во афирмирањето на култот на Св. Кирил и Методиј во Југоисточна Европа	399
⇨ Олга Панькина:	
– Блаже Конески	407
⇨ Бобан Карапејовски – Марија Пандева:	
– Директното кажување со минато неопределено време (врз материјали од творештвото на Блаже Конески)	410
⇨ Жарко Кујунџиски:	
– Блаже Конески како текстовен преведувач и заведувач	421
⇨ Раде Силјан:	
Блаже Конески – наша поетска школа	431
⇨ Марина Мијаковска:	
– Фондот на НУБ – доказ за сестраната личност на Блаже Ко– нески	436
⇨ Димитар Пандев – Марија Пандева:	
– Навраќањата на Конески	441
⇨ Људмил Спасов:	
– Блаже Конески за ликот на св. Климент Охридски (тихите кандила)	449
⇨ Марија Брндевска:	
– Блаже Конески за националното преживување	452

⇨ Уште едно навраќање кон Конески ⇩

⇨ Пепи Стамков:	
– Молитвите на Блаже Конески	455
⇨ Атанас Конески:	
– Анегдотите од и за Блаже Конески	464
⇨ Милчо Јованоски:	
– Зошто го сакам Конески?	472
⇨ Љубен Конески:	
– Последната средба 1993 година	485

*

⇨ Људмил Спасов:	
– Кон „Уште едно навраќање кон Конески“	493
⇨ Димитар Панчев:	
– Навраќања на мислата – навраќања во зборот	498

Бобан КАРАПЕЈОВСКИ - Марија ПАНДЕВА

ДИРЕКТНОТО КАЖУВАЊЕ СО МИНАТО НЕОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ

(врз материјали од творештвото на Блаже Конески)

Апстракт: Во нашиот фокус ќе биде кажувањето наспрема прекажувањето, односно примерите за кои можеме да кажеме дека ја носат особеноста /+засведочено/, а се искажани со формите на минатото неопределено време (почесто), како и со формите со сум и има (значително поретко). Имаме предвид две можни употреби на кажувањето (како што го нарекува Конески). Едното е во улога на перфект: дејство што се случило во минатото, но не е временски фиксирано (*Сум бил во Америка; Сум пиел од тој бунар*), наспрема примерите каде што, од стилски причини, но донесувајќи и значење на нарација, се појавуваат овие форми како еквивалентни на формите на аористот и на имперфектот (*Колку убаво сум си поминал синоќа*). Ќе се обидеме да проследиме низа случаи во кои минатото неопределено време искажува серија дополнителни значења, освен примарното. Овие примери најподатливи се за анализи (и најфреквентни) во опсегот на првото лице, иако не се ограничени на него. Како корпус ги имаме превид делата на Конески, особено неговите есеи во „Светот на песната и легендата“.

Клучни зборови: кажување, прекажување, минато неопределено време, прво лице, Конески

Вообичаено и претставено на оска, можеме да зборуваме за категоријата време. Земајќи ја го како референтна точка моментот на нашето зборување, односно актуелниот миг, можеме да кажеме дека тоа за нас претставува сегашност, а сè што се случувало претходно – минато. Понатаму, нашата желба, надеж или очекување за

некаков почеток или комплетирање на дејство по моментот на зборувањето, ја воведува идноста како специфичност во однос на минатото и сегашноста, со посилно изразена модалност. Но, ваквата поделба е многу тесна, сфатена *sensu stricto* и таа не ги покажува сите можности што му биле потребни на човекот да ги изнијансира временските отсечки во кои нешто се случувало, се случува или ќе се случи во стварноста. Такви нијанси придонеле за граматикализирање повеќе информации, кои свој формален израз нашле во различните граматички времиња, кои се појавуваат во повеќето јазици. Со упростувањето на именскиот систем и појавата на недостиг на извесни информации што ги содржат синтетичките јазици, да речеме, компензацијата се прави со исклучително усложнување на вербалниот систем. И македонскиот јазик не е имун на таа општа јазична тенденција.

Суптилните теориски проблеми во врска со футурот ќе ги ставиме настрана. Во нашиот фокус ќе биде минатоста, како отсечка на стварноста, и таканаречената л-форма. Тргуваме од нејзиниот назив како кај Конески, зашто во неа се кријат, односно таа форма се пројавува во неколку функции, кои носат различна семантика, т.е. различни значења. Првичната употреба на т.н. глаголска л-форма е во составите со помошниот глагол сум како основен начин на искажување на глаголското време што се нарекува *перфект*. Имено, перфектот подразбира искажување настан што се случил во минатото, но временската отсечка од минатото е непозната или неважна: *Си бил некогаш во Америка? Сум јадел папаја* и сл. Во македонската граматичка терминологија ова време се нарекува минато неопределено, имајќи ја предвид неговата основна *differentia specifica* во однос на другите времиња – апстрахирање од темпоралната определба, односно омеѓување на настанот, дејството искажани со предикатот, односно со конструкцијата сум+л-форма на глаголот. Историски, пак, оваа л-форма доаѓа од вториот активен партицип на претеритот и уште во стариот јазик се користи за образување т.н. *сложени глаголски времиња*.

Оваа глаголска конструкција во македонскиот јазик развива дополнително значење. Кај Петроска (2011, 29) аористот и имперфектот се врзуваат со т.н. конфирмативни значења на евиденцијалноста (која може да биде засведочена и незасведочена), додека, пак, сум+л-формата има неконфирмативно значење (кое може да искажува пре-

кажаност и инференцијалност, со можни подзначења – дубитатив и адмиратив). Па, така, директното кажување, кое е во нашиот фокус, ќе го покрие неконфирмативното засведочено значење на сум+л–формата (основното значење на перфектот) или неконфирмативното (инференцијалност, дубитатив и адмиратив). Како поткатегории можеме да ги третираме употребите во рамките на опсегот на првото лице (говорителот на се сеќава на настанот: *Сум станал синоќа во сон, сум го отворил фрижидерот и сум се напил вода.*) или стилски варијации на аористот и имперфектот (сп. кај Конески: *Јас говорев со Илија за таа работа вчера... вс. Јас сум говорела со Илија за таа работа вчера.*) Инференцијалноста можеме да ја означиме како поблиска до прекажаноста, зашто претполага индиректна засведоченост (/гледам куфер/: *Еј, дошол Петар!*). На оваа тема често е пишувано во македонската јазична средина (Петроска, Тофоска, Фридман, Тополињска...). Ние ќе се обидеме да ги примениме овие стратегии врз поинаков и специфичен корпус, во преден план имајќи ги предвид есеите на Конески од *Светот на песната и легендата*, но и некои други негови дела или исказувања.

Во овој корпус употребата на овие конструкции е, пред сè, со значењето на перфектот како минато неопределено време [нешто се случило во минатото, но или се повторувало повеќепати или, пак, не е важна временската отсечка кога се случило, пр. (1)] или со значењето на перфектот како резултат (2):

(1) *Самиот јас сум имал можност да се искажувам и писмено за некои прашања од теоретски интерес, но поводите за тоа биле повеќе случајни, - се работеше обично за интервјуа, - и сето тоа носи спорадичен карактер.*

(2) *Јас сум ги користел тие мотиви во своите песни „Болен Дојчин“, „Одземање на силата“, „Стерна“, „Марковиот манастир“ и др.*

Се поставува прашањето за употребата на сум+л–формата во примерите од типот:

(3) Уште од самите почетоци јас сум обраќал поголемо внимание на говорниот јазик и сум барал за него простор во стихот.

Дали се работи за перфект, па прилошката определба за време може да се парафразира како „отсекогаш“ или стилски маркирано, односно варијации на конфирмативните минати времиња, со варијанта или, пак, за нешто друго.

(3а) Уште од самите почетоци јас **обраќав** поголемо внимание на говорниот јазик и барав за него простор во стихот.

Така и во (4):

(4) Јас сум ги усвојувал во своето детство нашите народни песни, преданија и легенди на самиот извор, во најблиската средина, со нивното својствено звучење. Јас не сум ги **учел** нив од книга. Подоцна сум користел во својата поезија многу мотиви од нашата орална традиција.

Каде што може да се варира како:

(4а) Јас ги усвојував во своето детство нашите народни песни, преданија и легенди на самиот извор, во најблиската средина, со нивното својствено звучење. Јас не ги **учев** нив од книга. Подоцна користев во својата поезија многу мотиви од нашата орална традиција.

Во ваквите примери извесна улога има и оддалеченоста на дејството искажано со глаголскиот предикат од актуелниот миг: степенот на сигурност во искажаното се намалува и се покажува дополнителна дистанцираност, па тоа наоѓа свој експонент во изборот на конструкциите со сум+л-форма.

Како што наведува Конески, употребата на минатото неопределено време за директно кажување е сврзана, пред сè, со првото лице. Тоа е **логички** и најпоимливо, зашто првото лице само по себе подразбира учество во дејството што си го припишува. Тој ги наведува

примерите: *Слатко мајче ле; никога не сум те молела како сега за ова! - Сум ти кажувал сто пати, нели ти се здодеало да слушаш* (Васил Иљоски). Јас не еднаш сум го отворил сосем срцево пред тебе. Практично, меѓу примерите што ги приведува тој има такви, како што вели, кај кои без никаква особена смисловна разлика можеме да ги заменуваме формите за неопределено време со формите на соодветното минато определено време: *како заек сум изрипал од постела: како заек изрипав од постела*. Кај нас, тоа се појавува во претходните два примера (3) и (4), односно во варијантите (3а) и (4а).

Стилската употреба, како еквивалент на ова време со формите на аористот и имперфектот е уште пофреквентна во поезијата на Конески (сп., на пример: *Јас не сум можел, и да сакав, да гледам // како капнуваат тие раце... вс. Јас не можев, и да сакав...*), но на тоа ќе се задржиме во друга пригода.¹

Во примерите како:

(5) *Веднаш се јави во мене мислата дека не е можно да сум јас првиот што доживеал таква сензација и, потоа, дека целата појава бара рационално објаснение.*

во преден план е дубитативот, односно онаков тип епистемичка модалност преку која се искажува извесно сомневање во пропозициската содржина. Иако, формално, се работи за употреба на л-формата во трето лице (се релативизира *првиот*), сепак, примерот покажува извесни сомнежи на првото лице, врзано и со поимот на т.н. егоцентрици, „зборови, граматички категории, синтаксички конструкции, чија семантика го подразбира говорителот, во однос на учесниците во опишаната ситуација” (Падучева 2019, 17). Па, така, иако глаголот не е во прво лице, туку во трето, сепак, дубитативноста, односно сомнежите се врзани со неговите ставови, доживувања и сл.

Сп. исто и во *Дневник по многу години*:

(6) *Јас веројатно не сум успеал да ја сфатам сета човечка длабочина на таквата потреба.* (Разговор)

¹ За другите варирања на времињата, односно на употребата на перфективни и имперфективни форми на глаголите, сп. и Карапејовски 2013.

Во примерот (7) се појавуваат шест предикативни јадра, кои се искажани со 4 глаголи во личноглаголска форма и 2 инфинитни форми (ГИ). Тоа значи дека подолу се појавува последователност на дејствата, од кои истовременоста со воведниот глагол се реализира со да–конструкцијата и сегашното време, додека најоддалеченото дејство, она што се случило прво, се искажува со минатото неопределено време.

*(7) Сметав дека нема да биде излишно да дадам во прилог на тие компаративни согледувања некои примери, кога за искажувања на свои текстови **сум сретнал** подоцна пандан во својата лектира.*

Се работи за едно од значењата што ги наведува Шанова во својот преглед на функциите на перфектот и на некои форми слични на него во МЛЈ, каде што на т.н. перфект од свршен вид од аористна основа му припишува, во однос на семантичките компоненти на видско–временското значење – претходност спрема друго дејства, во нашиов случај – дејства (сретнал, смета, нема да биде излишно, да даде, согледувања, искажување).

*(8) Во различни интервјуа редовно ми го **поставувале** прашањето како се помируваат во мојата дејност науката и поезијата. Јас лично во еден таков спој **не сум гледал ништо** необично, ниту е пак тоа ретка појава. Во таа смисла **сум ги давал** и одговорите. Сепак, кога **сакав да внесам** и некакво разнообразие, додавав дека меѓу науката и литературата, и пошироко - уметноста, има една подлабока врска што ја воспоставува архитектонскиот принцип. Сега ќе се потрудам да објаснам, и при соодветна илустрација, што разбираам под тоа.*

Во однос на употребата на она што Шанова го нарекува перфект, а тоа е само, практично, едно од значењата на минатото неопределено време, во подгрупата семантички варијанти на видско–временското значења на ова време, особено од несвршени глаголи од имперфектна основа, таа го наведува она што со примерите *не сум*

гледал и сум ги давал се искажува во претходниот пример. Имено, она што вообичаено ние би го граматикализирале со формите на презентот – повеќекратност на дејството, во идиолектот на Конески се концентрираат околу л-формата.

Уште појасно многукратноста може да се согледа во примерот:

(9) *Јас сум пиел вода од кладенче, наведнат по коленици.*

Слична употреба среќаваме и во песната „Вино“ од збирката поезија „Златоврв“, во функција на ублажена многукратност (во овој случај станува збор за неочекуван настан што сепак се повторил)

(10) *Јас сум го пиел само два - три пати,
скришно,
од рацете на бела калуѓерка.*

По урнекот на Физиологот, Конески пишува неколку дводелни текстови, во кои, наместо поуката од вториот дел, имаме надоврзување на прекажаноста од првиот дел и, по аналогија, употреба на минатото неопределено време

(11) ПУПУНЕЦ

*Пупунците лете не прелетувале во топлите краишта, ами останувале да зимуваат во некоја ограда. Во некоја дупка меѓу камењето од оградата, тие ќе се наределе во колце и секој ќе му го пикнел клунот в газ на тој пред себе. Храната што ја серел едниот, другиот веднаш ја голтал и така се хранеле сета зима. Има луѓе што сето тоа со освои очи го виделе. Белешка. **И јас сум чул од очевидец дека пупунците навистина ја минеле зимата така - наредени во колце** (‘живо се сеќавам на тоа’)*

Осознавањето на претходната стварност преку откривањето на песната, Конески ја искажува со минато неопределено време:

(12) *Јас сум растел во патријархална средина, во која традици-*

оналната народна култура уште живееше со полнокрвен живот. **Јас не сум узнавал**, значи, од книги за силата на преданијата и митските слики, ами на некој начин веќе бев посветен во тие тајни уште во куќата во која сум роден и во која го поминав своето најрано детство. И сега живо се сеќавам.

Надвор од овие значења, во *Дневник по многу години* го наоѓаме и значењето идност при употреба на ова време од свршени глаголи:

(13) – *Истави го, дури не сум го плукнал, - вели мрачно чистачот.*

Оваа употреба, според Конески, е својствена за минатото определено време, па овде, во нашиот пример со минато неопределено време, сметаме дека имаме „толку живо предавање на дејството што треба да последува, и таква увереност дека него го носи секој момент, дека тоа просто виси во воздух, така што психолошки се претставува како веќе станато” (Конески 1999, 425).

Во врска со можните значења и нивните противставувања на минатото определено и на минатото неопределено време, во продолжение го предаваме прегледот на Павлова (2012, 11), како илустрација на можните варијации, *mutatis mutandis* – и отстапки, кои се појавуваат во ексцерптит од делата на Конески.

На крајот, можеме да заклучиме дека една од најфреквентните употреби на минатото неопределено време кај Конески, надвор од наведените и вообичаени значења што можат да се врзат во литературата за ова време, е оддалеченоста од актуелниот миг, односно од моментот на зборувањето. Имено, колку што е поголема дистанцата од темпорален аспект, толку повеќе таа информација се граматикализира како дистанца на говорителот, т.е. првото лице, во однос на дејството, со што ја обопштува нарацијата, како старите добри раскажувачи: *Си бил еднаш еден Блаже*.

МИНАТО ОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ	значење	МИНАТО НЕОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ	значење
Вчера спиев цел ден.	засведочена конфирмативност + определеност	(Замисли/ Не ми се верува, Вчера сум спиев цел ден.	засведочена конфирмативност + дубитатив (стилска обележаност)
Порано плетав многу. Посетив многу земји, но никогаш не отидов во Италија.	засведочена конфирмативност + без поврзаност со моментот на зборување (во минатото, во тоа време)	(Досега) Никогаш не сум била во Италија.	засведочена конфирмативност + поврзаност со моментот на зборување (досега; до овој миг)+ резултативност
Колку време студираше Никола?	незасведочена конфирмативност	Колку време студирав Никола?	неконфирмативност (резултативност/ дубитативност)
Беше во Франција? (Пред некое време ми спомна дека ќе одиш таму; па сега те прашувам)	незасведочена конфирмативност	Си бил ли во Франција?	општо; временски неопределено
Вчера го сретнав овој човек. Го знам од некаде, но не можам да се сетам од каде.	засведочена конфирмативност + определеност	Сум го сретнал овој човек некаде, но не можам да се сетам каде.	незасведочена конфирмативност + неопределеност + резултатив
(Гледам имаш нов автомобил.) Од каде го купи ?	незасведочена конфирмативност	Слушнав дека си купиш нов автомобил.	неконфирмативност (прекажаност/резултативност)
Ти ја скршиш вазата.	незасведочена конфирмативност	Ти си ја скршиш вазата.	изразување претпоставка
Малиот порасна многу за кратко време.	засведочена конфирмативност	Малиот пораснал многу за кратко време.	изразување изненаденост/ коментатив
Леле, колку беше убаво таму!	засведочена конфирмативност	Леле, колку било убаво таму! (Како досега не сум го знаел ова место?!)	засведочена конфирмативност + адмиратив
Клучевите ги бараш? Не се овде. Еден човек дојде и ги зеде .	засведочена конфирмативност	Не можам да ги најдам клучевите. Не се овде. Некој ги зел .	конклузив (заклучок изнесен врз одредени факти)
Не те видов вчера.	засведочена конфирмативност + определеност	Не сум те видел одамна.	засведочена конфирмативност+ неопределеност

Табела 1. Минато определено vs. минато неопределено време.
Значење и употреба (преземено од Павлова 2012, 11)

Користена литература

- Карапејовски, Бобан. 2013. „Јазикот на препевите на Конески”, во: *Поетиката, стилистиката и лингвистиката на текстовите од Блаже Конески во корпусот ГРАЛИС*, 85–94. Грац – Скопје: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Филолошки факултет „Блаже Конески”.
- Конески, Блаже. 1996 [1982]. *Граматика на македонскиот јазик*. Скопје: Детска радост.
- Павлова, Андријана. 2012 *Минато определено и минато неопределено време низ содржините на „Добре дојдовте на македонски јазик”. Приказ и анализа*. Достапно на: <https://www.academia.edu/1524234/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%A3%D0%9C%D0%88%D0%A1>
- Падучева, Елена Викторовна. 2019. *Эгоцентрическите единици на јазикот*. [2–е издание] Москва: Издательский дом ЯСК.
- Петроска, Елена. 2008. „За таканаречената прекажаност во македонскиот и во бугарскиот јазик”, во: *Реферати на македонските слависти за XIV меѓународен славистички конгрес во Охрид*, 269–278. Скопје.
- Петроска Елена, Станислава–Сташа Тофоска. 2011. „Лексичките показатели за прекажана евиденцијалност во македонскиот и во полскиот јазик”, *Folia Philologica Macedono-Polonica*, том 8 (зборник од VIII Македонско–полска конференција, одржана во октомври 2009), 521–532. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Филолошки факултет „Блаже Конески”.
- Петроска, Елена. 2011. „Евиденцијалноста изразена со наводно и божем во македонскиот јазик”, во: *Прилози на Одделението за лингвистика и литературна наука XXXVI* 1, 255–265. Скопје: МАНУ.
- Тополињска, Зузана. 2009. „Семантичка / граматичка категорија дистанца”, *Предавања на XLI меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид 2008*, 45–52. Скопје.
- Тофоска, Станислава–Сташа. 2008. „Глаголски предикати носители на информацијата за евиденцијалност во македонскиот и полскиот јазик”, во: *Реферати на македонските слависти за XIV меѓународен славистички конгрес во Охрид*, 303–310. Скопје.
- Тофоска, Станислава–Сташа. 2011. „VERBA DICENDI како лексички показатели на евиденцијалноста и нивниот сооднос со граматичките показатели за евиденцијалност во македонскиот јазик”, во: *Перифрастични конструкции со ESSE и HABERE во словенските и балканските јазици*, 41–53. Скопје: ИЦАЛ, МАНУ.

–Фридман, Виктор. 2009. „Граматичките категории на исказниот начин на македонскиот јазик”, во: *Делото на академик Виктор Фридман*. Скопје: Абакус комерц.

–Шанова, Зоја. 1988. „Функции на перфектот и на некои форми слични на него во македонскиот литературен јазик”, Во: *XV научна дискусија на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура*, 41–49. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј”.

Summary

In this paper we will put in our focus the so-called telling vs retelling, i.e. examples for which we can say that they can be characterized as /+confirmative/, formally expressed with the forms of the perfect (often) or with sum- and ima-constructions (rarely). We focus on two possible usages of the telling (as Koneski refers to). The first is the perfective usage: an action that happened in the past but we are not interested or we do not know the actual, fixed time (*Сум бил во Америка* - I have been to America; *Сум пиел од мој бунар* - I have drunk water from that well) vis-à-vis examples in which stylistically, and also, as a narration, these forms appear as equivalent to forms of aorist and imperfect (*Колку убаво сум си поминал синоќа*). We shall explore dozen cases in which perfect tense has additional meanings, apart from the primary one. These cases are very frequent but not limited to the range of the first person. As corpus, we shall use Koneski's works, especially his essays in „The world of the poem and of the legend”.

Key words: telling, retelling, perfect tense, first person, Koneski